

роками заселеність рослин брюссельської капусти попелицею становила 6–85 %. Бал заселення насаджень різновиду шкідником коливався у межах 1,0–2,4. Рослини брюссельської капусти заселялися і пошкоджувалися попелицею на 5–29 % менше у порівнянні з білоголовою і на 4–11 % менше, ніж цвітної. ($НІР_{05}=2,9\%$).

Поодинокі імаго капустяного клопа другого покоління заселяли рослини різновиду з другої половини липня – серпні.

При перевищенні економічного порогу шкідливості жуків хрестоцвітих блішок, гусениць капустяної молі та імаго і личинок капустяної попелиці в насадженнях брюссельської капусти нами застосовувалися інсектициди різних хімічних груп: синтетичні піретроїди, неонікатиноїди, хлорнікотиніли, бензаміди і комплексні препарати.

УДК 630.4

Ю. Є. Скрильник¹, канд. с.-г. наук, ст. досл., **Т. В. Кучерявенко²**,
аспірантка, **О. В. Зінченко¹**, канд. с.-г. наук, ст. досл.

1. Український науково-дослідний інститут лісового господарства
та агролісомеліорації ім. Г.М. Висоцького

2. Державний біотехнологічний університет

ПОШИРЕННЯ СМАРАГДОВОЇ ЯСЕНЕВОЇ ЗЛАТКИ *AGRILUS PLANIPENNIS FAIRMAIRE, 1888 (COLEOPTERA: BUPRESTIDAE)* У ХАРКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Вперше у Харківській області ясеневу смарагдову вузькотілу златку (ЯСВЗ) виявили в липні 2021 р. в Кам'янському лісництві ДП «Куп'янське лісове господарство» біля сіл Кам'янка та Тополі ($50.015000^\circ / 37.855833^\circ$). У серпні 2021 р. достовірно підтверджено присутність златки на території Дворічанського національного природного парку, поблизу села Красне Перше ($49.950000^\circ / 37.776667^\circ$) та села Кам'янка ($49.966389^\circ / 37.816667^\circ$) у лісах природного та штучного походження. При цьому златка заселяла обидва види ясена – *Fraxinus pennsylvanica* Marsh. і *Fraxinus excelsior* L. [1, 2].

Подальші дослідження у напрямку Великого Бурлука ($50.056666^\circ / 37.379444^\circ$) виявили ЯСВЗ. Також виявили заселені дерева поблизу с. Нової Олександрівки ($49.911197^\circ / 37.245878^\circ$), с.

Артемівка ($49.908333^\circ / 37.086944^\circ$) та с. Приморське ($49.898551^\circ / 37.031910^\circ$), але на ділянці дороги Чугуїв – Харків ЯСВЗ не виявили (рис. 1).

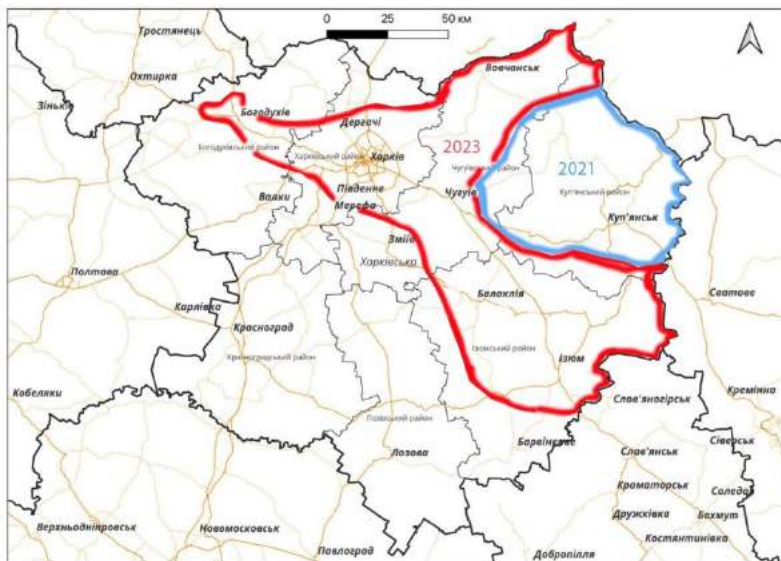
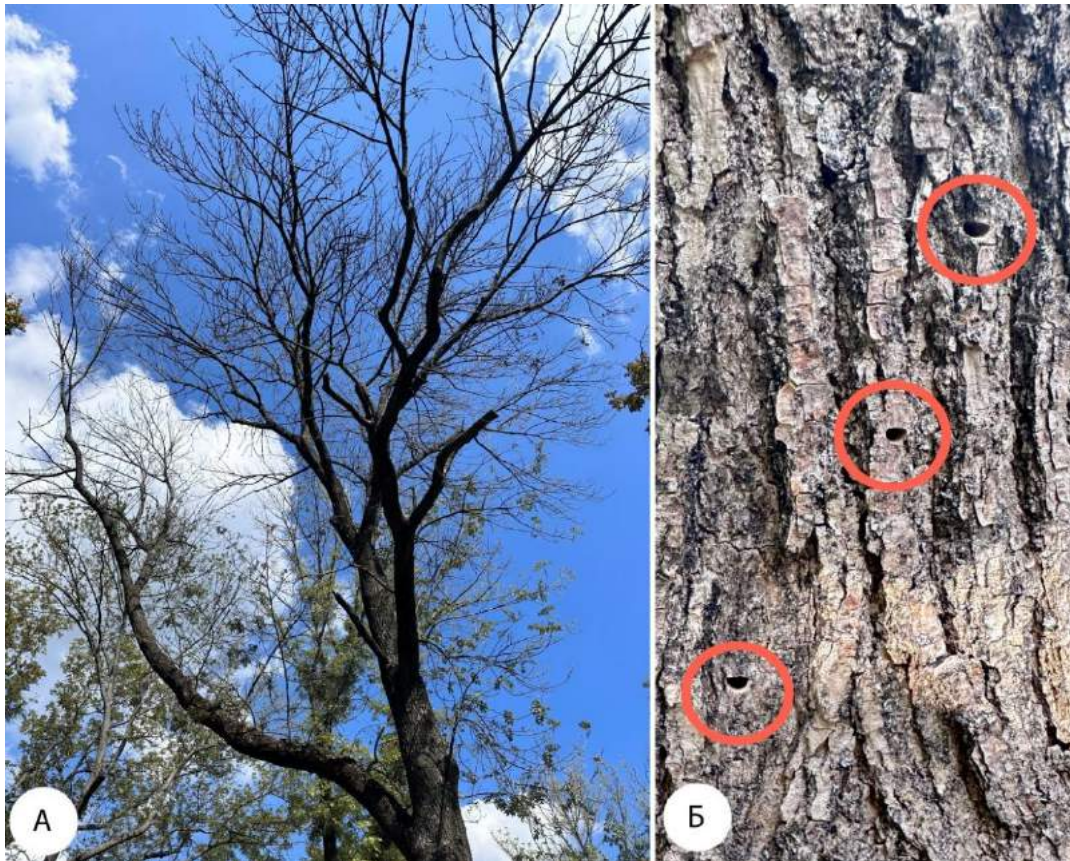

Рис 1. Мапа Харківської області (синім показано межу поширення златки станом на 2021 рік, червоним – на 2023 рік).

Під час обстеження центральної частини Харківської області у 2021 р. в околицях м. Балакліє ($49.466749^\circ / 36.860306^\circ$) златку не було виявлено, як і в околицях м. Богодухова ($50.162695^\circ / 35.521536^\circ$).

У серпні 2023 р. нами було помічено значне погіршення санітарного стану ясена в полезахисних смугах біля с. Рогань ($49.903950^\circ / 36.453895^\circ$). Під час детального обстеження дерев нами зафіксовано наявність розкльовів кори птахами та поодинокі D-подібні льотні отвори. В Молодіжному парку м. Харків ($50.008737^\circ / 36.251422^\circ$) також присутні заселені дерева ясена (рис. 2).

У вересні 2023 р. обстеження дерев ясена по окружній дорозі м. Харкова, околиць населених пунктів Елітне, Бобрівка, Циркуни, Лісне, Черкаська Лозова, Мала Данилівка, Пісочин, Лідне, Покотилівка, Безлюдівка, Хроли та Докучаєвське також виявлено поселення ЯСВЗ. Ознаки заселення дерев виявлені також у шляхових смугах уздовж дороги Харків – Богодухів (Пісочин, Солоницівка, Пересічне, Вільшани, Максимівка, Крисіно, Богодухів і Губарівка). На мапі ми умовно позначили межу поширення златки на південній і північній частинах Харківської області, де через бойові дії детальне обстеження провести неможливо. Зважаючи на темпи її поширення у західному напрямку можна з великою ймовірністю припустити, що златка там є.

**Рис.2. Осередок ЯСВЗ в Молодіжному парку м. Харкова
А – загальний вигляд заселеного дерева ясена; Б – D-подібні
льотні отвори (обведені червоними кружечками) (18-09-2023;
фото Ю.Є. Скрильника)**

Біля с. Полкова Микитівка відмічається незначне погіршення санітарного стану дерев ясена, але поселень ЯСВЗ не виявлено. Так само її не виявлено у Слобожанському національному парку біля Краснокутська, про що свідчать як результати обліків у феромонних пастках, так і візуальні спостереження.

Дуже швидкому поширенню ЯСВЗ сприяє велика частка дерев *Fraxinus pennsylvanica* у лісосмугах уздовж доріг [3]. Складність виявлення шкідника полягає в тому, що не завжди можливо оглянути з землі верхівки дерев, а у перший рік заселені дерева не відрізняються від незаселених.

ЯСВЗ є особливо шкідливим і агресивним карантинним стовбуровим шкідником, який здатний заселяти як дерева, ослаблені різними чинниками, зокрема ясеневими короїдами (*Hylesinus* sp.), так і зовні абсолютно здорові дерева.

Заселення златкою неминує призводить до поступового всихання таких дерев за верхівковим типом.

Посилання:

1. Davydenko, K., Skrylnik, Y., Borysenko, O., Menkis, A., Vysotska, N., Meshkova, V., Olson, A., Elfstrand, M., Vasaitis, R. Invasion of Emerald ash borer *Agrilus planipennis* and ash dieback pathogen *Hymenoscyphus fraxineus* in Ukraine. *A concerted action. Forests*. 2022, 13, 789. <https://doi.org/10.3390/f13050789>
2. Meshkova, V.; Borysenko, O.; Kucheryavenko, T.; Skrylnyk, Y.; Davydenko, K.; Holusa, J. Potential Westward Spread of Emerald Ash Borer, *Agrilus planipennis* Fairmaire, 1888 (Coleoptera: Buprestidae) from Eastern Ukraine. *Forests* 2023, 14, 736. <https://doi.org/10.3390/f14040736>
3. Кучерявенко Т. В., Скрильник Ю. Є., Давиденко К. В., Зінченко О. В., Мешкова В. Л. Перші дані щодо біологічних особливостей *Agrilus planipennis* Fairmaire, 1888 (Coleoptera: Buprestidae) на території України. *Український ентомологічний журнал*. 2020. №1–2(18). С. 57–65.

УДК 630.453

І. М. Соколова, канд. с.-г. н.

Український науково-дослідний інститут лісового господарства та агролісомеліорації ім. Г.М. Висоцького

ДО МЕТОДИКИ ВИЯВЛЕННЯ ТА ВИВЧЕННЯ БІОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЖОЛУДЕВОЇ МОЛІ *BLASTOBASIS GLANDULELLA* (RILEY, 1871) (*BLASTOBASIDAE*) В ЖОЛУДЯХ ТА ПЛОДАХ ГІРКОКАШТАНУ

Бластобазис жолудевий, або жолудева міль (*Blastobasis glandulella* (Riley, 1871) = *B. huemeri* (Sinev, 1994)) – відносно новий для фауни України інвазійний вид молі з родини Blastobasidae, був завезений в Європу з Північної Америки, і за останні роки виявлений в більшості країн європейського континенту [2, 4]. В Україні вперше зафіксували в 2009 році на Закарпатті [1]. В 2010 році цей вид виявили на Івано-Франківщині, в 2022 році – в Київській, Полтавській, Хмельницькій і Черкаській областях, а у 2023 році – в Тернопільській області [6].

Личинки *B. glandulella* розвиваються в жолудях різних видів дуба (*Quercus alba* L., *Q. coccinea* Münchh., *Q. macrocarpa* Michx., *Q. robur* L., *Q. rubra* L., *Q. velutina* Lam., *Q. palustris* Münchh.), горіхах (рід *Carya*) (Juglandaceae) [5], а також плодах каштанів (рід *Castanea*) (Fagaceae) та гіркокаштанів (рід *Aesculus*) (Hippocastanaceae). В Україні личинок жолудевої молі ми фіксували в жолудях трьох видів дуба та плодах трьох видів гіркокаштану. Під час живлення личинки повністю з'їдають сім'ядолі насінин, через що вони не проростають.